

N:o 172.

Af herr **O. Erickson** i Bjersby m. fl., om *skrifvelse till Kongl. Maj:t angående frånstyckad hemmansdels eller afsöndrad jordlägenhets frigörande från viss intecknad gäld.*

Vid nästlidne riksdag väcktes i Andra Kammaren motion, n:o 13, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till sådan ändring i förordningen angående inteckning i fast egendom, att egare af frånstyckad hemmansdel eller afsöndrad jordlägenhet måtte kunna beredas ökad möjlighet att frigöra sin fastighet från sådan intecknad skuld, för hvilken annan såsom gäldenär svarade.

Denna motion tillstyrktes af lagutskottet och bifölls af Riksdagens Andra Kammare, men blef af dess Första Kammare afslagen.

Då emellertid nämnda fråga synes oss för såväl hela landet som mångtusende dess inbyggare vara af så stor vikt och betydelse, att den sammanas lösning hvarken kan eller får uppskjutas, hafva vi låtit det oss angeläget vara att redan vid denna riksdag ånyo framlägga en motion i samma syfte.

Under öfverläggningen i Första Kammaren anfördes såsom skäl för afslag å ofvannämnda motion:

dels att en förändring af gällande lagbestämmelser i det af motionären ifrågasatta syfte måste medföra ett tvång för inteckningsegare att taga betalning för en del af sin inteckning och således vara ett så våldsamt ingrepp i den enskildes rätt och så skadlig för fastighetskrediten, att en sådan lagändring under inga förhållanden kunde tillstyrkas;

dels att olägenheterna af de nuvarande förhållandena ej vore så särdeles stora, när såsom å Öland, der afsöndringssystemet vore starkt utveckladt, i regel inteckningarne i stamhemmanet så småningom dödades, så att den afsöndrade lägenheten efter hand befriades från all inteckning;

dels ock den omständigheten, att lagutskottet ej kunnat anvisa någon bestämd riktning, hvori frågan syntes kunna lösas.

Vi vilja härmed i korthet söka bemöta dessa skäl, på grund af hvilka Första Kammaren ansåg sig kunna afslå motionen.

Hvad då till en början beträffar det första af de för afslag å motionen anförda skäl, så torde det ingalunda vara så alldeles gifvet, att en lagändring i motionens syfte ovilkorligen måste medföra ett tvång för inteckningsegaren att taga betalning för en del af sin inteckning — endast en grundlig utredning torde härutinnan lemna full visshet — men äfven om så skulle blifva fallet, så har nog vår lagstiftning att uppvisa förhållanden, der den enskildes rätt får lida ingrepp, väl lika så våldsamma som de nu ifrågasatta; så känner till exempel kongl. förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof flerfaldiga anledningar till de allra kraftigaste ingrepp i den enskildes eganderätt till fast egendom; och påståendet att den af motionären åsyftade förändring i lagstiftningen rörande denna fråga skulle medföra så skadliga följder för fastighetskrediten, att någon ändring under inga förhållanden kunde tillstyrkas, torde vara i hög grad öfverdrifvet; åtminstone lärer väl ingen kunna påstå, att det med denna sak i viss mån jemförliga — snart sagdt dagligen inträffande — förhållandet, att en inteckningsinnehafvare med eller mot sin vilja måste jemlikt förenämnda 1866 års expropriationslag uppbära betalning för en del eller hela sin inteckning, i ringaste mån inverkat vare sig till nytta eller skada för fastighetskrediten inom Sverige.

Hvad derefter angår frågan om de större eller mindre olägenheter, som den nuvarande lagstiftningen medför, så hafva, äfven om förhållandena på någon ort, enligt hvad under diskussionen i Första Kammaren blifvit upplyst, i detta afseende ställa sig gynsamma, dock i allmänhet annorstädes inom landet de allvarligaste olägenheter deraf framträdt, hvilket förhållande ock vitsordats af såväl lagutskottet som en af motionens motståndare inom Första Kammaren, och dessa olägenheter och missförhållanden komma helt säkert att för framtiden ökas i samma mån, som hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring i allt vidsträcktare omfattning komma till användning för förverkligande af den ej blott i vårt eget land utan äfven i främmande länder, särskildt i Danmark, med stigande intresse omfattade idén om beredande af egna hem åt mindre bemedlade. För att påvisa, att denna fråga ej berör endast ett fåtal af landets invånare, hafva vi låtit undersöka de i kongl. kammarkollegium befintliga förteckningarne öfver jordafsöndringar inom riket för tioårsperioden 1888—97, och framgår resultatet af denna undersökning af närslutna tabell. Hvad som vid densammas studerande ovilkorligen tilldrager

sig uppmärksamhet är den stora ökning i afsöndringarnes antal, som egt rum under år 1897 och således efter det den nya lagen om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring af den 27 juni 1896 trädt i kraft. Någon undersökning om antalet hemmansklyfningar för samma period har på grund af svårigheter vid materialets bearbetning ej egt rum; deras antal torde likväl betydligt understiga jordafsöndringarnes; dock kommer helt visst förenämnda 1896 års lag att äfven härutinnan visa sig vara af stor betydelse.

Beträffande slutligen den sista af ofvan anförda grunder för afslag eller den omständighet, att lagutskottet ej kunnat anvisa någon viss riktning, hvori frågan torde kunna lösas, så synes oss detta snarare vara ännu ett kraftigt skäl för bifall, ty det är ju till en början endast fråga om att söka åstadkomma en utredning om huruvida ett äfven af motionens motståndare erkänt missförhållande må kunna afhjelpas, och en sådan utredning kan väl åtminstone ej vare sig innebära något intrång i enskild mans rätt eller utgöra någon fara för fastighetskrediten.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och med stöd jemväl af lagutskottets vid nästlidne riksdag utlåtande n:o 59 tillåta vi oss föreslå,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utreda, huruvida åt egare af frånstyckad hemmansdel eller afsöndrad jordlägenhet må kunna beredas ökad möjlighet att frigöra sin fastighet från sådan in-teckning, hvarför annan såsom gäldenär svarar, samt, derest detta befinnes möjligt, för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser i sådant syfte.

Stockholm den 27 januari 1899.

Oskar Erickson.

J. G. Hazén.

*Carl Johansson,
Åfösa.*

J. Bengtsson.

Johan Hjelmérus.

Oscar Larsson.

*C. E. Johansson,
Berga.*

*W. Bengtsson.
Häradsköp.*

<i>Carl Rydberg.</i>	<i>C. A. Carlsson,</i> <i>Hede.</i>
<i>Pehr Andreasson.</i>	<i>A. Emil Baaz.</i>
<i>B. Dahlgren.</i>	<i>A. L. Apelstam.</i>
<i>Elof Nilsson.</i>	<i>J. P. Zakrisson.</i>
<i>Gustaf Andersson.</i>	<i>Gustaf Bäckgren.</i>
<i>E. L. M. Hedin</i> <i>i Torp.</i>	<i>C. J. Jakobsson.</i>
<i>Carl H. Björck.</i>	<i>C. F. O. Åkerberg.</i>
<i>A. P. Johansson.</i>	<i>Anders Olsson.</i>
<i>Oskar Nylander.</i>	<i>O. W. Redelius.</i>
<i>A. Sundblad.</i>	<i>Rob. Petersson.</i>
<i>H. Holmlin.</i>	<i>J. Johansson,</i> <i>Valared.</i>
<i>Thor Lundblad.</i>	<i>Nils Jönsson.</i>
<i>S. Arnoldsson.</i>	<i>E. Åkerlund.</i>
<i>C. F. Pettersson.</i>	<i>J. Petersson,</i> <i>Boestad.</i>

Tabell

utvisande det antal jordafsöndringar, som inom de särskilda länen egt rum under tioårsperioden 1888—97.

	1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	1896.	1897.	1888—97.
Stockholms län	112	73	407	88	109	156	136	155	299	297	1,832
Upsala »	6	17	13	18	13	12	9	12	10	23	133
Södermanlands »	31	46	47	40	54	33	18	39	57	85	450
Östergötlands »	40	20	27	35	56	82	78	53	40	80	511
Jönköpings »	42	29	34	51	31	25	39	40	24	56	371
Kronobergs »	18	22	24	39	24	18	22	17	42	52	278
Kalmar »	82	64	69	70	30	53	45	35	43	46	537
Gotlands »	23	42	40	32	29	20	19	16	15	32	268
Blekinge »	8	12	6	1	5	1	7	3	2	24	69
Kristianstads »	59	90	80	41	85	70	95	119	75	135	849
Malmöhus »	30	30	17	59	157	27	14	10	4	174	522
Hallands »	3	1	7	3	8	2	4	1	2	11	42
Göteborgs och Bohus län	10	4	4	3	2	3	2	3	2	47	80
Elfsborgs län	53	66	42	32	36	40	19	14	21	83	406
Skaraborgs »	23	22	37	18	41	22	22	1	47	78	311
Vermlands »	—	3	3	3	5	—	4	3	3	20	44
Örebro »	99	91	128	122	149	117	150	147	184	337	1,524
Vestmanlands »	33	15	38	27	34	43	28	17	23	29	287
Kopparbergs »	1	—	2	1	1	20	2	1	2	14	44
Gefleborgs »	191	208	201	126	181	169	143	148	187	285	1,839
Vesternorrlands »	5	7	6	3	5	18	4	23	2	30	103
Jemtlands »	8	5	2	4	5	3	1	—	3	25	56
Vesterbottens »	38	21	22	28	27	11	21	23	29	55	275
Norrbottnens »	64	113	119	122	84	92	118	87	94	162	1,055
Summa	979	1,001	1,375	966	1,171	1,037	1,000	967	1,210	2,180	11,886